

KRONIKA DZIAŁALNOŚCI MUZEUM HISTORYCZNEGO M. KRAKOWA ZA ROK 1975

1.1.1975 — Muzeum rozpoczęło 76 rok swego istnienia i działalności. Powołane zostało do życia uchwałą Rady Miejskiej, podjętej na posiedzeniu w dniu 31 maja 1899 r. Zbiory muzealne gromadzone były przez pracowników Archiwum Aktów Dawnych, którego komórką było muzeum. Samodzielną działalność rozpoczęło od dnia 18 grudnia 1945 r., kiedy to na wniosek przewodniczącego Komisji Kultury i Sztuki dr Bolesława Drobnera, Miejska Rada Narodowa podjęła uchwałę o powołaniu do życia Muzeum jako instytucji samodzielnej oraz uchwaliła jej statut. Jednocześnie w wyniku wcześniej ogłoszonego konkursu podjęto decyzję o powołaniu na stanowisko pierwszego dyrektora Muzeum dr Jerzego Dobrzyckiego.

ZBIORY

Zbiory Muzeum w ciągu roku 1975 wzbogaciły się o 2 213 eksponatów. Zakupiono 130 nowych przedmiotów, 102 uzyskano w formie darów. 1981 fotografii, które powiększyły dział dokumentacji fotograficznej, uzyskano drogą przekazu. Zwiększyły się również zbiory archiwalno-biblioteczne o 393 archiwaliów. Drogą kupna, darów i przekazów uzyskano ponadto dla Biblioteki Muzeum 687 vol. książek, 307 vol. wydawnictw ciągłych i 1 137 druków ulotnych.

Do grupy najcenniejszych obiektów, które pozyskano, zaliczyć trzeba: zbiór 16 zegarków kieszonkowych z XVIII i XIX w., zegar meblowy warszawski J. Kremera z XIX w., rzeźby barokowe św. Jana Chrzyciela i Mojżesza, kielich mszalny z XVI w., dwa projekty urządzenia kinoteatru „Uciecha” sygn. H. Uziębło 1912, obraz przedstawiający wnętrze katedry wawelskiej mal. przez A. Gryglewskiego, garnitur mebli stanowiących wyposażenie sypialni w stylu biedermeier oraz jeszcze jeden zegar meblowy Henry Thorntona z 1 poł. XVIII w.

Wśród przekazów i darów na szczególne podkreślenie zasługuje Plan Kołłątajowski z 1785 r. Plan ten wykonany został na zlecenie Hugona Kołłątaja, a ofiarowany został prymasowi Michałowi Poniatowskiemu. Około roku 1816 znalazł się w Berlinie, gdzie przechowywany był kolejno w Archiwum Sztabu Generalnego i w Deutsche Staatsbibliothek. W 1974 r. przekazany został przez władze Berlina Krakowowi.

Obok tego, wśród przekazów znalazły się materiały po Cechu Kominiarzy Krakowskich, które stanowią cenne uzupełnienie zespołu pamiątek cechowych w zbiorach Muzeum.

Wśród przekazujących i ofiarodawców znalazły się w roku 1975 następujące osoby i instytucje: Feliks Adamski. Zo-

fia i Stanisław Broniewscy, Aleksandra Bromek, Witold Chomicz, Bronisława Cybulska, Anna Kasprowicz-Jarocka, Wanda Kacicka, Danuta Kozak, Franciszek Walczowski, Mieczysława Schönborn-Tomaszewska, Andrzej Szwarzenberg-Czerny, Stanisław Woźniak, Władysław Zaborowski, Cech Rzemiosł Budowlanych i Mineralnych, Redakcja „Dziennika Polskiego”, Dzielnicowa Rada Narodowa „Śródmieście”, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Krakowie, Muzeum Wojska Polskiego w Białymstoku, Urząd m. Krakowa, Teatr im. J. Słowackiego, Szkoła Podstawowa nr 67 Kraków-Tonie, Zespół Szkół Poligraficznych Krakowa, Zjednoczone Zespoły Gospodarcze Veritas-Inco.

WYSTAWY

W 1975 r. czynne były wystawy stałe: „Dzieje i kultura Krakowa” (ul. św. Jana 12), „Dzieje teatru krakowskiego” (ul. Szpitalna 21) oraz w sezonie turystycznym „Pamiętki władz miejskich” (Wieża Ratuszowa w Rynku Głównym).

Ponadto w salach Muzeum zorganizowano 23 wystawy czasowe, w tym jedną wystawę zagraniczną w ramach wymiany z współpracującym z naszym Muzeum, Muzeum Historycznym m. Lipska.

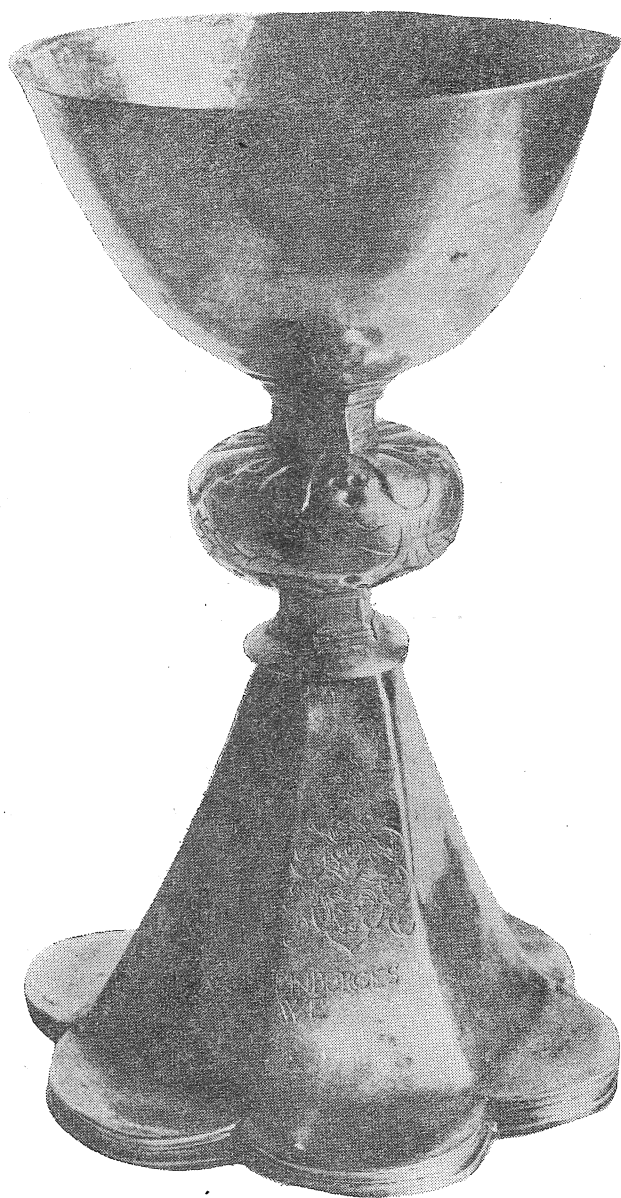
Obok wystaw stałych i czasowych zorganizowano 9 wystaw oświatowych na terenie zakładów pracy i klubów współpracujących z Muzeum.

Ogółem w zwiedzaniu wystaw i organizowanych imprezach wzięło udział 122 778 uczestników.

DATY OTWARCIA WYSTAW:

a) w salach Krzysztofórw

25. I.	— XXX-lecie „Dziennika Polskiego”
28. II.	— Motywy Krakowa z lat 1930–1975 (Wybór prac z malarstwa, grafiki i rysunku Witolda Chomicza)
10. V.	— Konfrontacje plastyczne młodych
28. VI.	— Legenda Krakowa — kompozycje malarskie Franciszka Walczowskiego (komisarz wystawy — mgr W. Kwiatkowska-Ptak)
2. X.	— Nowe i stare wzorniki pism drukarskich (komisarz wystawy — mgr Jerzy Waszkiewicz)
26. X.	— Wydawnictwa Stefana Kamińskiego
20. XII.	— Kraków w dawnej i współczesnej akwareli (komisarz wystawy — mgr Wanda Kwiatkowska-Ptak)

Kielich mszalny z XVI w. (zakup Muzeum Historycznego m. Krakowa)

b) w sali wystawowej – ul. Franciszkańska 4

- 18. I. – Kraków wyzwolony 18. I. 1945–18. I. 1975
(komisarz wystawy: mgr Tadeusz Wroński)
- 22. II. – Krakowskie Stworzyszenia Kulturalne
- 28. III. – Folklor wsi podkrakowskiej w malarstwie
(1870–1920) (komisarz wystawy – mgr Stanisława Opalińska)
- 31. V. – Z dziejów introligatorstwa krakowskiego
(komisarz wystawy – mgr Jerzy Waszkiewicz)
- 5. VII. – Pięć wieków Lipska (wystawa Muzeum Historycznego miasta Lipska)

- 9. X – W setną rocznicę komunikacji w Krakowie
(komisarz wystawy – dr Stanisław Kobielski, mgr Henryk Świątek)
- 6. XII. – Wystawa najpiękniejszych szopek krakowskich po XXXIV konkursie

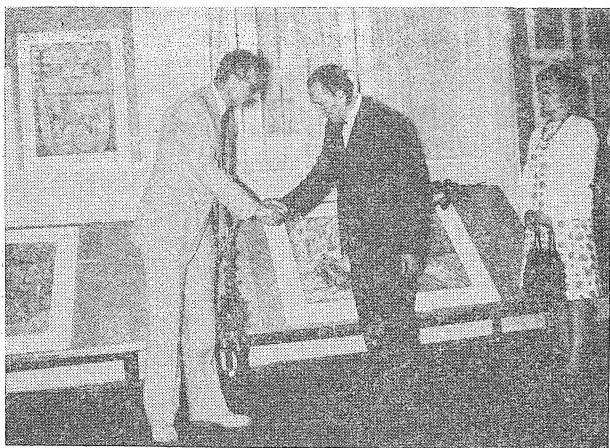
c) Galeria Oddziału Teatralnego (ul. Szpitalna 21)

- 15. I. – Krakowska scenografia w latach 1945–1975,
Cz. II (J. Jeleński, T. Kantor, W. Krakowski,
A. Majewski, K. Pankiewicz, L. i J. Skarżyński,
J. Szajna, J. Warpechowski, K. Wiśniak, K. Zachwatowicz)
- 27. III. – Prace scenograficzne Mariana Garlickiego
- 6. V. – Malarstwo Teresy Kotkowskiej
- 27. V. – Malarstwo Elżbiety Kalinowskiej
- 25. VI. – Malarstwo Andrzeja Łukaszewskiego
- 19. VIII. – Rzeźba Ryszarda Kaczora
- 21. X. – Malarstwo Ireny Trzetrzevińskiej
(komisarzem wszystkich wystaw w Galerii
był mgr Jerzy Smoter)

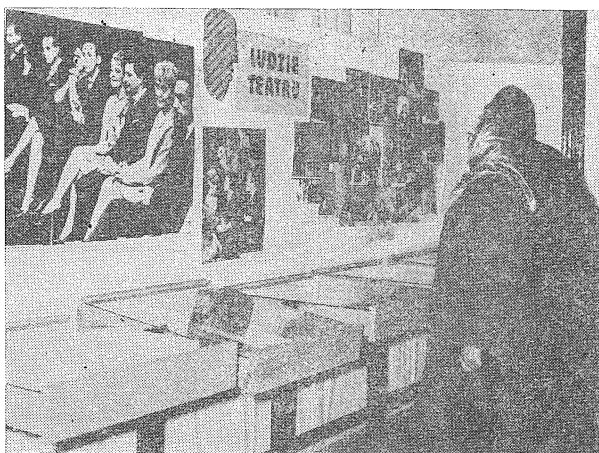
W organizacji wystaw współuczestniczyły następujące instytucje: Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Związek Polskich Artystów Plastyków, Ośrodek Pism Drukarskich w Warszawie, Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych, Muzeum Narodowe w Krakowie, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne, RSW Prasa-Książka-Ruch, Redakcja „Dziennika Polskiego”, Muzeum Historyczne m. Lipska.

*Zegarek kieszonkowy 2 poł. XVIII w. – Szwajcaria
(zakup Muzeum Historycznego m. Krakowa)*

Fragment z otwarcia wystawy „Legenda Krakowa – kompozycje malarskie F. Walczowskiego”

Fragment z otwarcia wystawy „XXX-lecie Dziennika Polskiego”

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I UPOWSZECHNIENIOWA

Działalność naukowa prowadzona przez pracowników Muzeum, podobnie jak w latach ubiegłych koncentrowała się na pracach związanych z opracowaniem zbiorów, dalszym gromadzeniem dokumentacji do przygotowywanej wielkiej wystawy poświęconej Dziejom i kulturze Krakowa. Wśród podjętych prac na szczególnie podkreślenie zasługują opracowania:

Historia zabytkowego pałacu „Krzysztofor” – dr Stanisław Kobielski,
Repertuar Teatru im. J. Słowackiego za lata 1905–1913 – mgr mgr Halina Gembalowa, Krystyna Solańska, Andrzej Ożóg,
Hitlerowskie więzienia w zach. części dystryktu krakowskiego – mgr Tadeusz Wroński.

Kontynuowano zebrania naukowe z referatami pracowników Muzeum. Odebyły się trzy spotkania:

- 19. III. Dzieje pałacu „Krzysztofor” – dr St. Kobielski
- 10. IX. Pamiątki okresu wojny i okupacji hitlerowskiej w zbiorach Muzeum – mgr T. Wroński
- 15. XI. Najciekawsze teatralia w zbiorach Muzeum – mgr H. Sitko.

Ponadto 29. IV. zorganizowano przy współpracy Zarządu Sekcji Poligrafów SIMP i Krakowskiego Oddziału Towarzystwa Przyjaciół Książki spotkanie z prof. Witoldem Chomiczem, obchodzącym jubileusz 45-lecia pracy artystycznej.

Z dużym rozmachem prowadzono działalność upowszechniową. Oprobowano po wystawach 490 grup wycieczkowych. Wygłoszono 132 prelekcje. Dla młodzieży szkolnej przeprowadzono 21 lekcji. W okresie wakacji letnich odbyło 34 spotkania z dziećmi przebywającymi na koloniach letnich w naszym mieście. Zorganizowano 6 imprez w ramach przeglądu szkolnych „Małych form teatralnych”

oraz teatrzyku ZHP „Zielona Gęś na murze”. Współpracowano przy organizacji młodzieżowych konkursów o tematyce: Drukarstwo krakowskie i Dzieje i kultura Krakowa. Podjęto współpracę z zakładami przemysłowymi, organizując na ich terenie 9 wystaw objazdowych. Kontynuował swoją działalność Teatr Lektora, który przygotował 6 nowych spektakli, a mianowicie:

- 5. I. – Praojcom na chwałę – braciom na otuchę (rok 1910)
- 16. II. – Znaszli ten Kraków? (Kraków Boya)
- 16. III. – O, kocham Kraków (poezja o Krakowie)
- 20. IV. – Narodowości naszej malarz (Michał Stachowicz)
- 25. V. – Miłość ze sztambucha
- 19. X. – Tadeusz Pawlikowski

Teksty do poszczególnych spektakli, w oparciu o stare kroniki, listy, wspomnienia, dokumenty, prasę i literaturę piękną, przygotowała mgr Elżbieta Wojciechowska; oprawę scenograficzną z eksponatów muzealnych – mgr Witold Turdza. W imprezach jako wykonawcy, obok E. Wojciechowskiej brali udział aktorzy krakowskich teatrów: Jerzy Woźniak i Tadeusz Wójcik.

Dorocznym zwyczajem zorganizowano:

- 4. V. Tradycyjne strzelanie o klejnot
- 5. VI. Harce Lajkonika i przyjęcie haraczu od władz m. Krakowa
- 4. XII. XXXV Konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską.

W ramach współpracy z Muzeum Historycznym m. Lipska pracownik naszego Muzeum, mgr Wacław Passowicz, w dniach 2. IV.–15. IV. zapoznawał się z pracą muzeów w NRD.

Figura Jana Chrzciciela (zakup Muzeum Historycznego m. Krakowa)

Figura Mojżesza (zakup Muzeum Historycznego m. Krakowa)

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Większość druków zrealizowanych w bieżącym roku poświęconych było reklamie wystaw muzealnych. Wydano 21 szt. plakatów, afiszów i zaproszeń informujących o ekspozycjach Muzeum. Ponadto opracowano katalogi: „Motywy Krakowa w twórczości W. Chomicza”. „Krakowska scenografia w latach 1945–1975, cz. II” – opr. Jerzy Smoter, „Legenda Krakowa – kompozycje malarskie F. Walczowskiego” – opr. W. Kwiatkowska-Ptak. Obok tego wydano informatory-foldery wystaw: „Kraków wyzwolony 1945–1975” – opr. T. Wroński „Folklor wsi podkrakowskiej w malarstwie 1870–1920” – opr. St. Opalińska, „100-lecie komunikacji miejskiej w Krakowie” – opr. St. Kobielski. Przygotowano także materiały do następnego numeru „Krzysztoforów”.

ZMIANY PERSONALNE

W ciągu roku 1975 odeszli z pracy w Muzeum następujący pracownicy: Włodzimierz Brzezicki, mgr Jolanta Łaskownicka, mgr Danuta Chowaniec, Janina Fulbiszewska, Anna Smoleń, Maria Wiśniowska.

Przyjęci do pracy zostali: mgr mgr Aleksandra Jaklińska, Krystyna Kurdziel, Andrzej Ożóg, Ewa Jednorowska, Eugeniusz Duda, którzy podjęli pracę w działach naukowych Muzeum. Na stanowiska pomocników muzealnych przyjęto: ob. ob. Barbarę Konieczny, Jana Mazura, Krystynę Kruk, Halinę Syrek, Krystynę Sokołowską, Annę Łaciak, Helenę Król. Na stanowisko kierownika administracyjnego przyjęty został ob. Włodzimierz Tylek.

1.VII. stanowisko v-dyr. Muzeum objął mgr Tadeusz Szczepanek.

**18. IX. zmarł Kierownik Oddziału Historii Teatru Krakowskiego,
mgr Jerzy Maria Smoter.**

Jerzy Maria Smoter urodził się dnia 20. II. 1937 r. w Krakowie. Po ukończeniu Liceum im. Jana Sobieskiego rozpoczął studia w Uniwersytecie Jagiellońskim, początkowo z zakresu biologii, następnie zaś studia polonistyczne (w latach 1957–1962). Jeszcze przed ukończeniem studiów ogłosił szereg artykułów w „Polityce” i „Ruchu Muzycznym” na temat korespondencji Chopina. Staż asystencki a następnie studia doktoranckie odbywał pod kierunkiem prof. dr Wacława Kubackiego.

Szczególną zasługą mgr Jerzego Marii Smotera było udowodnienie, iż listy Chopina do Delfiny Potockiej są mistyfikacją. Problemowi temu poświęcił wiele lat studiów zakończonych książką – „Spór o listy Chopina do Delfiny Potockiej”, którą opublikował w Państwowym Wydawnictwie Muzycznym w 1961 roku.

Od lipca 1969 r. pełnił obowiązki kierownika Oddziału Historii Teatru Krakowskiego w Muzeum Historycznym m. Krakowa.

Prężny organizator i kierownik naukowy tej placówki, był inicjatorem Galerii Teatralnej, przeznaczonej na wystawy poświęcone przede wszystkim plastyce teatralnej.

*
* *

20. IX. zmarła Irena Miranowicz, pracownik Oddziału Teatralnego.

Muzeum Historyczne miasta Krakowa wzbogaciło w roku 1976 swoje zbiory o cenny obraz malowany przez wybitnego malarza Fryderyka Pautscha. Przedstawia on prawie naturalnej wielkości portret Władysława Miodońskiego, krakowskiego kuśnierza i znanego kolekcjonera dzieł sztuki. Obraz ten jest darem p. Marii Miodońskiej, wdowy po kolekcjonerze, która już uprzednio wraz z córką Zdzisławą i synem Markiem ofiarowała Muzeum wiele cennych eksponatów, a wśród nich bogatą kolekcję zabytkowych zegarów – eksponowaną w salach wystawowych przy ul. św. Jana 12.

Władysław Miodoński urodził się w rodzinie urzędnika krakowskiego magistratu – w kamienicy pod Sfinksami przy ulicy Smoleńsk (kamienica obecnie nie istnieje).

Jako młody chłopak przeprowadza się wraz z rodziną do mieszkania nad Wisłą w Dębnikach przy ul. Zamkowej. Tam też zaczyna pierwsze kroki na polu zbieractwa i kolekcjonerstwa – gromadząc stare monety, których dość pokaźny zbiór zaginął w czasie I wojny światowej.

Władysław Miodoński pragnął studiować na Akademii Sztuk Pięknych. Jednakże na skutek niechęci ojca do tego typu studiów, jak również ciężkich warunków materialnych wielodzietnej rodziny Miodońskich, podejmuje naukę w zawodzie futrzarsko-kuśnierskim w znanej wówczas firmie Wrońskiego w Krakowie, przy pl. Szczepańskim 2.

W roku 1917 jako osiemnastoletni chłopiec zostaje przymusowo wcielony do wojska austriackiego i wraz z 13 pułkiem krakowskim hrabiego Schwarzenberga przetransportowany na front włoski. Tutaj dostaje się do niewoli, w której niebawem nabawił się ciężkiej choroby żołądka. Z obozu jenieckiego we Włoszech przechodzi Miodoński do polskiej armii formowanej przez generała Józefa Hallera.

Po zakończeniu wojny powraca do pracy w firmie Wrońskiego, a następnie otwiera własny warsztat i pracownię kuśnierską w Krakowie na linii A-B w Rynku Głównym pod numerem 46.

Teraz już jako samodzielny i dobrze sytuowany rzemieślnik może oddać się w pełni umiłowanej pasji kolekcjonerskiej. Nawiązuje kontakty ze znawcami i zbieraczami oraz artystami. Do swoich przyjaciół mógł zaliczyć malarzy: Kamockiego, Jarockiego, Frycza, Pautscha. Kolekcjonerów: dra Wierzejskiego, dra Lipońskiego, dra Kwiecińskiego, historyków sztuki: dra Buczkowskiego, dra Mańkowskiego, dra Lankaua i innych.

Od około 1930 roku zaczyna gromadzić zegary i obrazy, zakupując je od osób prywatnych (niejednokrotnie w tej formie przyjmował wynagrodzenie za wykonane usługi) oraz w antykwariatach.

Władysław Miodoński nie poprzestaje jedynie na kolekcjonowaniu i zbieraniu dzieł sztuki. Zakupuje książki, podręczniki, leksykony – dokształca się. Utrzymuje kontakty z wieloma placówkami muzealnymi w kraju i zagranicą. Po wielu latach żmudnej pracy, niewątpliwie stał się Władysław Miodoński znawcą, z którego zdaniem liczyły się poważniejsze placówki muzealne w kraju.

Z jego też zbiorów pochodziły zegary eksponowane na

WŁADYSŁAW MIODOŃSKI

Ur. 9 lipca 1899 roku w Krakowie, zm. 2 lutego 1972 roku w Krakowie

wystawie w Muzeum Narodowym w Krakowie, w Warszawie i w Poznaniu. Zegary i obrazy wypożyczone były do realizacji filmów „Popioły” i „Godzina pąsowej róży”. Zasięgano opinii Miodońskiego w wielu dziedzinach, a zwłaszcza poza zegarami w zakresie: włoskiego malarstwa renesansowego, malarstwa niemieckiego, porcelany i mebli.

W roku 1972 Muzeum Historyczne miasta Krakowa przygotowało dużą wystawę obrazującą po raz pierwszy całokształt zbiorów Władysława Miodońskiego. Przedwczesna śmierć tego ciekawego człowieka – rzemieślnika z zawodu, a z zamiłowania konesera, znawcy i zbieracza sztuki – uniemożliwiła pokazanie jego blisko półwiekowej szlachetnej pasji kolekcjonerskiej.

Leszek Ludwikowski